

Sygn. akt III AUa 1988/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 kwietnia 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Grażyna Czyżak (spr.)
Sędziowie:	SA Barbara Mazur SA Lucyna Ramlo
Protokolant:	sekr.sądowy Sylwia Gruba

po rozpoznaniu w dniu 6 kwietnia 2017 r. w Gdańsku

sprawy J. D.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o prawo do renty

na skutek apelacji J. D.

od wyroku Sądu Okręgowego w Słupsku V Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 27 września 2016 r., sygn. akt V U 684/14

1. zmienia zaskarżony wyrok i przyznaje J. D. prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy od dnia 12 lutego 2014 roku na stałe;
2. nie stwierdza odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

SSA Barbara Mazur SSA Grażyna Czyżak SSA Lucyna Ramlo

Sygn. akt III AUa 1988/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 28.05.2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił ubezpieczonej J. D. prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy.

Ubezpieczona domagała się zmiany zaskarżonej decyzji poprzez przyznanie prawa do renty z tytułu całkowitej trwałej niezdolności do pracy. W uzasadnieniu podnosiła, że stan jej zdrowia uniemożliwia podjęcie jakiegokolwiek pracy zarobkowej.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o oddalenie odwołania, powtarzając argumentację zawartą w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. W ocenie organu rentowego u ubezpieczonej nie stwierdzono długotrwałej niezdolności do pracy zgodnie z przepisami rentowymi.

Wyrokiem z dnia 27.09.2016 r. Sąd Okręgowy w Słupsku V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie.

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy oparł na następujących ustaleniach i rozważaniach:

Ubezpieczona J. D., urodzona (...), ukończona szkoła podstawowa, ukończyła kurs gospodnika. W toku aktywności zawodowej pracowała jako sprzątaczką i pracownik fizyczny.

Wnioskiem z dnia 12.02.2014 r. ubiegała się przyznanie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. W okresie od 15.10.2006 do 30.11.2007 i od 1.12.2007r do 30.12.2010 miała prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy, powodem przyznania prawa do renty był stan psychiatryczny ubezpieczonej .

Decyzją z 10.11.2010 przyznane zostało jej prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy od 1.10.2010 do 31.10.2012 r. J. D. kolejny wniosek o rentę złożyła w dniu 3.10.2012r., decyzją z dnia 4.12.2012r organ rentowy odmówił przyznania J. D. prawa do renty na dalszy okres, tj. od 1.11.2012 r.

Wyrokiem z dnia 30.11.2014r wydanym w sprawie VU 133/13 Sąd Okręgowy oddalił odwołanie J. D. od tej decyzji. Apelacja wywiedziona przez ubezpieczoną została oddalona wyrokiem z 28.04.2015r przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku, w sprawie za sygnaturą akt III AUa 2019/14.

W okresie od 1.11.2012 do 12.02.2014r J. D. nie przebyła żadnych okresów składkowych i nieskładkowych, nie posiada 25-letniego wymiaru okresów składkowych.

W 10-leciu liczonemu do 12.02.2014r, przesuniętym o okres pobierania renty (w sumie od 15.10.2006r do 31.10.2012- 6 lat i 17 dni), tj. od 24.01.1998 do 12.02.2014 J. D. posiada w sumie 5 lat i 7 dni okresów składkowych i nieskładkowych w okresie po 1.11.2012 nie przebyła żadnych okresów składkowych i nieskładkowych.

Od 20.06.2016r ubezpieczona ma prawo do emerytury.

Orzeczeniem lekarza orzecznika ZUS z dnia 08.04.2014 r. ubezpieczona nie została uznana za niezdolną do pracy. Po rozpoznaniu sprzeciwu, komisja Lekarska ZUS podtrzymała orzeczenie lekarza orzecznika. Zaskarżoną decyzją organ rentowy odmówił ubezpieczonej prawa do renty.

U J. D. biegli rozpoznali ;

- zaburzenia adaptacyjne neurasteniczne
- otyłość
- zmiany zwyrodnieniowe kolana prawego z koślawością
- zmiany zwyrodnieniowe dyskopatyczne z ześlizgiem
- przepuklinę brzuszno-pooperacyjną -astmę oskrzelową
- zmiany zwyrodnieniowe kręgosłupa L_S z przodozmykiem.

Z powodu schorzeń psychiatrycznych i ortopedycznych ubezpieczona nie jest niezdolna do pracy.

Zdaniem biegłej internisty z powodu patologicznej otyłości i olbrzymiej przepukliny brzusznej J. D. jest częściowo niezdolna do pracy na okres dwóch lat od chwili badania w Oddziale Ratunkowym Szpitala w S. tj. od 18.12.2013r.

W ocenie chirurga ubezpieczona z powodu przepukliny brzusznej nie jest niezdolna do pracy, wskazane jest noszenie pasa przepuklinowego.

Zdaniem pulmonologa J. D. jest trwale częściowo niezdolna do pracy z powodu astmy i chorób współistniejących - otyłości, zwyrodnienia kręgosłupa, przepukliny brzusznej.

Zdaniem neurologa w przebiegu zespołu bólowego kręgosłupa i przodozmyku J. D. jest trwale częściowo niezdolna do pracy od daty złożenia wniosku.

Nie może wykonywać prac wymagających wysiłku fizycznego.

Otyłość brzuszna, przepuklina i zmiany w obrębie kręgosłupa zmniejszają tolerancję wysiłku i nasilają duszności.

J. D. może wykonywać prace lekkie, niewymagające wysiłku fizycznego.

Spór w niniejszej sprawie sprowadzał się do ustalenia czy ubezpieczona spełnia kumulatywnie warunki do nabycia prawa do renty wymienione w art. 57 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, tj.

- czy jest niezdolna do pracy częściowo lub całkowicie,

- od kiedy istnieje co najmniej częściowa niezdolność ubezpieczonej do pracy, czy powstała ona w okresach ubezpieczenia lecz nie później niż 18 miesięcy od ich ustania,

- czy ubezpieczona posiada wymagany 5 letni wymiar okresów składkowych i nieskładkowych.

Sąd przeprowadził postępowanie dowodowe na powyższą okoliczność, dopuszczając dowód z opinii biegłych lekarzy sądowych psychiatry, internisty, neurologa, ortopedy, chirurga, pulmonologa oraz specjalisty medycyny pracy jako odpowiednich ze względu na schorzenia ubezpieczonej.

W ocenie biegłych pulmonologa oraz neurologa i specjalisty medycyny pracy ubezpieczona J. D. jest trwale częściowo niezdolna do pracy z powodu olbrzymiej otyłości, zmian zwyrodnieniowych kręgosłupa i astmy. Nie może wykonywać prac wymagających wysiłku fizycznego, poza pracą lekką. Wysiłek nasila duszności.

Pulmonolog i neurolog wskazywali, iż datą powstania częściowej niezdolności do pracy jest moment złożenia wniosku 12.02.2014r.

Sąd Okręgowy wskazał, iż w V Wydziale pracy i Ubezpieczeń Społecznych za sygnaturą akt VU 133/13 toczyła się sprawa z odwołania J. D. o prawo do renty od 1.11.2012 r. Wyrokiem z 30.09.2014r Sąd Okręgowy oddalił odwołanie ubezpieczonej uznając, że J. D. nie była niezdolna do pracy nawet częściowo od 1.11.2012r.

Data wydania wyroku przez Sąd Okręgowy w sprawie VU 133/13 jest późniejsza, niż data złożenia wniosku w przedmiotowej sprawie.

Ma to znaczenie w przedmiotowej sprawie, takie że prawomocne orzeczenie o rentę z tytułu niezdolności do pracy, wiąże co do braku niezdolności do pracy za czas do wydania wyroku, gdy sąd dokonał takiej oceny.

Oznacza to, że w kolejnej (tu -objętej przedmiotem niniejszego postępowania sprawie) nie jest możliwe rozstrzygnięcie o tym, o czym rozstrzygnięto już w poprzedniej sprawie, czyli o braku prawa do renty wobec niestwierdzenia niezdolności do pracy na datę wyrokowania - czyli w sprawie VU 133/13 na dzień 30.09.2014 r.

Oznacza to, że nie można wobec prawomocnego wyroku w sprawie VU 133/13 przyjąć istnienia niezdolności do pracy J. D. na dzień złożenia wniosku w przedmiotowej sprawie, tj. na 12.02.2014r.

Zdaniem Sądu I instancji, należało zatem przyjąć, że niezdolność ubezpieczonej do pracy, częściowa - wynikająca z opinii biegłych sporządzonej dla potrzeb niniejszego postępowania - istnieje najwcześniej od 1.11.2014r. - od następnego dnia po wydaniu wyroku w sprawie VU 133/13. Zatem niezdolność ubezpieczonej powstała po upływie 18 miesięcy od ustania ostatniego okresu jej ubezpieczenia.

Z tych racji natury faktycznej i prawnej, Sąd Okręgowy na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie ubezpieczonej.

Apelację od wyroku wywiodła wnioskodawczyni, zaskarżając go w całości i podnosząc zarzuty naruszenia art. 5 kodeksu cywilnego, jak i przewlekłości postępowania z wniosku Powódki o rentę, jaki złożyła 03.10.2012 r. Z powodu przewlekłości w postępowaniu sadowym sygn. V U 133/13, sprawa odwoławcza trwała 14 miesięcy co dokumentuje zawinięcie Sądu w części, iż Powódka złożyła wniosek o rentę na dalszy okres po przekroczeniu 18 miesięcy od ustania ostatniego okresu składkowego i nie jest to wina Odwołującej się.

W oparciu o powyższe, skarżąca wniosła o:

1. przeprowadzenie dowodu z zaskarżenia na zasadność przywrócenia terminu do złożenia wniosku o rentę na kolejny okres niezdolności
2. przeprowadzenie dowodu z rozpoznań, iż niezdolność istniała już w okresie nieuwzględnionym w poprzedniej sprawie,
3. przywrócenie terminu do złożenia wniosku na dalszy okres,
4. orzeczenie, iż wyroki Sądu Okręgowego i Sądu Apelacyjnego są niezgodne ze stanem faktycznym,
5. zasądzenie od pozwanego kosztów,
6. orzeczenie, iż wnioskodawczyni jest nadal niezdolna do pracy i ma prawo do renty od 1.11.2012 r. na stałe.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja ubezpieczonej okazała się zasadna.

Tytułem wstępu podkreślić należy, że Sąd Apelacyjny zaakceptował w całości ustalenia faktyczne sądu pierwszej instancji, traktując je jak własne, nie widząc w związku z tym konieczności ich ponownego szczegółowego przytaczania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 05.11.1998 r., sygn. I PKN 339/98, opubl. OSNAPiUS z 1999 r., z. 24, poz. 776). Jednocześnie Sąd Odwoławczy doszedł do przekonania, że Sąd I instancji pomimo prawidłowych ustaleń faktycznych dokonał nieprawidłowej subsumcji prawnej w zakresie, w jakim uznał, iż wnioskodawczyni nie spełnia przesłanek przyznania jej prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy.

Przypomnieć należy, iż wnioskodawczyni pobierała rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy w okresie od 15.10.2006 r. do 31.10.2012 r. Wyrokiem Sądu Okręgowego w sprawie VU 133/13 (zaakceptowanym następnie przez Sąd Apelacyjny w sprawie III AUa 2019/14) oddalono odwołanie ubezpieczonej od decyzji odmawiającej jej renty z tytułu niezdolności do pracy ze względu na brak niezdolności do pracy. Jak trafnie wskazał Sąd I instancji, prawomocne orzeczenie w powyższej sprawie wiąże nas co do tego, iż wnioskodawczyni nie była niezdolna do pracy w okresie od 1.11.2012 r. do 12.02.2014 r. Tym samym w niniejszym postępowaniu nie można już było badać tego, czy niezdolność do pracy powstała w przed 12.02.2014 r.

W niniejszym postępowaniu natomiast Sąd I instancji po przeprowadzeniu postępowania dowodowego z udziałem biegłych ustalił, iż skarżąca jest częściowo niezdolna do pracy od dnia złożenia wniosku, czyli od dnia 12.02.2014 r. na

stałe. Sąd Okręgowy oddalił jednak odwołanie ubezpieczonej, wskazując, iż niezdolność do pracy powstała po upływie 18 miesięcy od ustania ostatniego okresu ubezpieczenia, czyli nie spełnia przesłanki z art. 57 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS).

Uwadze Sądu Okręgowego umknęło jednak, iż zgodnie z treścią art. 61 ustawy emerytalnej, prawo do renty, które ustało z powodu ustąpienia niezdolności do pracy, podlega przywróceniu, jeżeli w ciągu 18 miesięcy od ustania prawa do renty ubezpieczony ponownie stał się niezdolny do pracy.

Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały z dnia 16.04.2009 r. (II UZP 16/09, Lex nr 489029), chociaż przepis art. 61 ustawy emerytalnej odwołuje się do niezdolności do pracy, to w istocie dotyczy pozostałych warunków prawa do renty określonych w art. 57 ust. 1 ustawy, a jego celem jest zapobieganie ustalaniu na nowo warunku stażu ubezpieczeniowego i jego "częstości" (art. 57 ust. 1 pkt 2 w związku z art. 58 ust. 1 i 2) oraz warunku czasu powstania niezdolności do pracy (art. 57 ust. 1 pkt 3). W rezultacie art. 61 ustawy ma zapobiegać ustalaniu "od nowa" prawa do renty określonej w art. 57 ust. 1, gdyż niejednokrotnie spełnienie warunków określonych w pkt 2 i 3 tego artykułu byłoby bardzo utrudnione, a czasem wręcz niemożliwe w sytuacji pozostawiania przez ubezpieczonego poza stosunkiem ubezpieczeń społecznych po ustaniu prawa do świadczenia rentowego.

Przenosząc powyższe rozważania do realiów niniejszej sprawy, wskazać należy, iż u wnioskodawczynie prawo do renty ustało z dniem 31.10.2012 r., a następnie, jak ustalono w niniejszym postępowaniu, ubezpieczona stała się ponownie niezdolna do pracy od dnia 12.02.2014 r., czyli w ciągu 18 miesięcy. Tym samym więc, wbrew ustaleniom Sądu I instancji, w przypadku wnioskodawczynie przy ustalaniu spełnienia przesłanek przyznania jej prawa do renty zastosowanie winien znaleźć przepis art. 61 ustawy emerytalnej, a nie art. 57 ustawy emerytalnej.

Reasumując, stwierdzić należy, iż skoro wnioskodawczynie jest częściowo niezdolna do pracy od dnia 12.02.2014 r., a niezdolność ta powstała w ciągu 18 miesięcy od ustania poprzednio jej przysługującego prawa do renty, to spełnia ona przesłanki z art. 61 ustawy emerytalnej.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. orzekł jak w punkcie 1 wyroku.

W punkcie 2 wyroku Sąd Apelacyjny na podstawie art. 118 ust. 1a ustawy emerytalnej nie stwierdził odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania wyroku, mając na uwadze fakt, iż wnioskodawczynie dopiero w postępowaniu odwoławczym przedłożyła dokumentację medyczną świadczącą o pogorszeniu jej stanu zdrowia (olbrzymia przepuklina brzuszna).

SSA Grażyna Czyżak SSA Barbara Mazur SSA Lucyna Ramlo